

Regeringens proposition

2001/02:156

Stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien

Prop. 2001/02:156

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 7 mars 2002

Göran Persson

Anna Lindh
(Utrikesdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater å ena sidan och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien å andra sidan.

Syftet med avtalet är bl.a. att inom ramen för stabiliserings- och associeringsprocessen bidra till stabilitet och en positiv ekonomisk och social utveckling i regionen. Avtalet innehåller bestämmelser om bl.a. politiska dialog, frihandel samt ekonomiskt och socialt samarbete.

Genom avtalet inrättas vissa organ som skall övervaka avtalets tillämpning.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Ärendet och dess beredning	4
3	Bakgrund.....	4
4	Utvecklingen i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien	5
5	Sverige och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien	6
6	Avtalets innehåll	6
6.1	Ingress	6
6.2	Syfte.....	7
6.3	Allmänna principer.....	7
6.4	Politisk dialog.....	7
6.5	Regionalt samarbete	8
6.6	Fri rörlighet för varor	8
6.7	Arbetstagares rörlighet, etablering, tillhandahållande av tjänster, kapital	11
6.8	Tillnärmning av lagstiftningen och dess tillämpning	13
6.9	Rättsliga och inrikes frågor	14
6.10	Samarbete på olika områden	15
6.11	Ekonomiskt samarbete	15
6.12	Institutionella och allmänna bestämmelser samt slutbestämmelser	16
7	Godkännande av avtalet.....	16
Bilaga	Stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.....	19
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 mars 2002.....	412

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

godkänner stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater å ena sidan och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien å andra sidan.

2 Ärendet och dess beredning

Efter förberedande arbete under 1999 inledde Europeiska kommissionen i mars 2000 förhandlingar med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien om ett stabiliserings- och associeringsavtal mellan Europeiska gemenskaperna (EG) och deras medlemsstater å ena sidan och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien å andra sidan. Sverige har under förhandlingarna inhämtat synpunkter från den närmast berörda myndigheten Kommerskollegium. Stabiliserings- och associeringsavtalet undertecknades den 9 april 2001. Innan avtalet kan träda i kraft skall det godkännas av parterna.

Avtalet i svensk text fogas som *bilaga* till propositionen.

3 Bakgrund

Berlinmurens fall och enandet av de två tyska staterna, det kalla krigets slut och Sovjetunionens upplösning innebar att det framstod som möjligt att förverkliga visionen av en europeisk union som omfattade demokratiska stater i hela Europa. För dåvarande EG:s medlemsländer blev det ett första rangens intresse att stärka stabiliteten och freden i Europa genom att främja de central- och östeuropeiska staternas integration med den västeuropeiska gemenskapen.

I april 1997 antog allmänna rådet en regional ansats där man fastslog politiska och ekonomiska villkor för utvecklandet av bilaterala relationer med Albanien, Bosnien-Hercegovina, Kroatien, Förbundsrepubliken Jugoslavien och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. Villkoren innefattade respekt för demokratiska principer och mänskliga rättigheter, respekt för rättsstatsprincipen, respekt för och skydd av minoriteter samt krav på genomförande av Daytonavtalet, inklusive samarbete med den internationella krigsförbrytartribunalen i Haag, marknadsekonomiska reformer och regionalt samarbete.

Ett samarbetsavtal mellan EG och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien trädde i kraft den 1 januari 1998. Ett transportavtal trädde i kraft den 28 november 1997. Flera av länderna på västra Balkan har liknande samarbetsavtal, som kompletterades med förmånliga handelsliberaliseringar under hösten 2000. Länderna omfattas även av bidragen från EU:s nya biståndsprogram för västra Balkan, CARDS. Detta efter rådets beslut i december 2000 att slå ihop de tidigare programmen Phare och Obnova. EU:s anslag till CARDS-program för de fem länderna uppgår till 4,65 miljarder euro för perioden 2000-2006.

Den 26 maj 1999 lade kommissionen fram ett förslag om att inleda en stabiliserings- och associeringsprocess för länderna på Västra Balkan med syfte att skapa ett ramverk för ländernas politiska och ekonomiska integration i Europa och till europeiska samarbetsstrukturer.

Mot denna bakgrund fick kommissionen den 24 januari 2000 ett mandat att inleda förhandlingar med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien om ett stabiliserings- och associeringsavtal. Mandatet utvidgades senare till att omfatta även Kroatien. Stabiliserings- och associeringsavtalet med Kroatien undertecknades den 30 oktober 2001. Under 2001 inleddes också det förberedande arbetet för att ingå ett stabiliserings- och associeringsavtal med Albanien.

Stabiliserings- och associeringsavtalet är av mycket stor betydelse för f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, både politiskt och ekonomiskt. Avtalet utgör ramen för en integration av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien i den europeiska gemenskapen. Samtliga länder i stabiliserings- och associeringsprocessen är tänkbara kandidater för medlemskap i Europeiska unionen (EU), beroende på varje lands specifika förutsättningar och framgångsrika genomförande av stabiliserings- och associeringsavtalet.

4 Utvecklingen i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien

F.d. jugoslaviska republiken Makedonien var den sista av delrepublikerna som bröt sig ur det dåvarande Jugoslavien och den enda som gick igenom Jugoslaviens sönderfall utan att bli indragen i krig. Landet har sedan dess kämpat med en svag ekonomi och instabila politiska strukturer. Befolkningen domineras av två grupper, ca två tredjedelar makedoner och ca en tredjedel etniska albaner. Under våren 1999 utsattes f.d. jugoslaviska republiken Makedonien för hårda politiska och ekonomiska påfrestningar i samband med kriget i Kosovo och den flyktingsituation som då uppstod. I dag har flertalet av flyktingarna återvänt till Kosovo. Av de omkring 8000 flyktingar som finns kvar i landet är den övervägande delen romer. Under våren 2001 utlöstes en konflikt mellan regeringssidan och den albanska gerillan. Stridigheterna avslutades genom undertecknandet av ett fredsavtal den 13 augusti 2001, vilket hade förhandlats fram i staden Ohrid. Avtalet innehåller löften från makedonernas sida om omfattande konstitutionella förändringar i syfte att förbättra albanernas status. Den senaste konflikten har slagit mycket hårt mot ekonomin, som nu emellertid har vissa förutsättningar att återhämta sig då regeringen bland annat skrivit under ett expertövervakningsprogram med Internationella valutafonden (IMF). Regeringen har förutom medlemskap i EU uttalat önskemål om att bli medlem i Nato.

5 Sverige och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien

Prop. 2001/02:156

Sverige upprättade diplomatiska förbindelser med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien den 20 december 1993. De bilaterala förbindelserna mellan Sverige och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien är goda. Det bilaterala biståndet har ökat kraftigt från 8,6 miljoner kronor år 2000 till 59,6 miljoner kronor 2001.

Sveriges handel med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien är mycket blygsam än så länge. Fram till krisen i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien i början av 2001 var den svenska exporten stabil men sjönk kraftigt under 2001. År 2000 uppgick exporten till 211 miljoner kronor och importen till 15 miljoner kronor.

6 Avtalets innehåll

Genom stabiliserings- och associeringsavtalet upprättas en associering mellan EG och deras medlemsstater å ena sidan och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien å andra sidan. Avtalet innehåller bestämmelser om samarbete på en rad områden, bl.a. politik, ekonomi och handel.

Stabiliserings- och associeringsavtalet omfattar sammanlagt 128 artiklar, sju bilagor och fem protokoll. Bilagorna och protokollen utgör en integrerad del av avtalet. Parterna har godkänt sju gemensamma förklaringar, en ensidig förklaring från EG och deras medlemsstater och en ensidig förklaring från EG.

Avtalet reglerar bl.a. frågor inom den gemensamma handelspolitikens område och om gränsöverskridande tjänstehandel. Gemenskapen har bred kompetens att sluta avtal på dessa områden och dessa delar av avtalet har redan trätt i kraft genom ett interimsavtal.

6.1 Ingress

I avtalets ingress hänvisas bl.a. till de band som redan finns mellan parterna och de värderingar som parterna delar. Vidare erinras om avtalets betydelse för regionens utveckling inom ramen för stabiliserings- och associeringsprocessen och Stabilitetspakten för sydöstra Europa. Parterna åtar sig att helt genomföra principerna och bestämmelserna i FN-stadgan och för OSSE, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa. Man önskar upprätta en regelbunden politisk dialog om bilaterala och internationella frågor av gemensamt intresse. Avtalet beaktar parternas åtagande när det gäller frihandel, i enlighet med de rättigheter och skyldigheter som följer av Världshandelsorganisationen (WTO). EU är beredd att integrera f.d. jugoslaviska republiken Makedonien i Europas politiska och ekonomiska huvudfåra. Landet har ställning som potentiell kandidat för EU-medlemskap, under

förutsättning att avtalet genomförs framgångsrikt, särskilt när det gäller regionalt samarbete. Prop. 2001/02:156

6.2 Syfte

Artikel 1

Genom avtalet upprättas en associering mellan EG och deras medlemsstater å ena sidan och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien å den andra sidan. Dess syfte är att skapa ett ramverk för en politisk dialog, att stödja utvecklingen av f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens ekonomi och internationella samarbete, bl.a. genom att anpassa landets lagstiftning till EG:s lagstiftning, att främja de ekonomiska relationerna och gradvis utveckla ett frihandelsområde mellan parterna samt att uppmuntra till regionalt samarbete inom avtalets ramar.

6.3 Allmänna principer

Artiklarna 2-6

Respekten för demokratiska principer och mänskliga rättigheter liksom marknadsekonomiska principer skall utgöra väsentliga beståndsdelar av avtalet.

Ett stabiliserings- och associeringsråd skall regelbundet granska tillämpningen av avtalet och f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens genomförande av de rättsliga, administrativa, institutionella och ekonomiska reformerna. Avtalet omfattar en övergångsperiod på högst 10 år uppdelad i en etapp på fyra år och en etapp vars varaktighet bestäms av stabiliserings- och associeringsrådet med beaktande av resultaten vid utgången av första etappen. Övergångsperioden kan bli upp till 10 år för de delar av avtalet som gäller fri rörlighet för varor samt tillnärmning av viss lagstiftning.

Avtalet skall vara helt förenligt med de relevanta WTO-bestämmelserna.

6.4 Politisk dialog

Artiklarna 7-10

Den politiska dialogen mellan parterna skall särskilt främja ökad samstämmighet i internationella frågor, regionalt samarbete och utvecklingen av goda grannförbindelser samt en gemensam syn på säkerheten och stabiliteten i Europa. Den skall befästa närmandet mellan EU och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. Dialogen kan föras

inom multilaterala ramar och som en regional dialog som inbegriper andra länder i regionen. Dialogen skall föras i följande fora: på ministernivå i stabiliserings- och associeringsrådet, på parlamentarisk nivå i den parlamentariska stabiliserings- och associeringskommittén, vid möten mellan högre tjänstemän, genom diplomatiska kanaler och genom varje annan åtgärd som kan utgöra ett viktigt bidrag för att befästa, utveckla och intensiviera denna dialog.

6.5 Regionalt samarbete

Artiklarna 11-14

F.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall aktivt främja regionalt samarbete. EG skall genom sina tekniska biståndsprogram stödja projekt med en regional eller gränsöverskridande dimension.

F.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall ingå en konvention om regionalt samarbete med de länder i stabiliserings- och associeringsprocessen som ingått ett stabiliserings- och associeringsavtal med EG. Konventionen skall innefatta politisk dialog, upprättandet av ett frihandelsområde, bestämmelser om rörlighet för arbetstagare, etablering, tillhandahållande av tjänster, löpande betalningar och kapitalrörelser samt bestämmelser om samarbete på andra områden, särskilt på området för rättsliga och inrikes frågor. Konventionen skapar förutsättningar för ökad handel mellan de berörda länderna, och har som syfte att öka den ekonomiska integrationen och omfattningen av samarbetet i regionen, vilket i sin tur bidrar till stabilitet och förebyggande av konflikter.

F.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall bedriva regionalt samarbete med övriga länder i stabiliserings- och associeringsprocessen på områden som omfattas av avtalet. F.d. jugoslaviska republiken Makedonien får utveckla samarbete och ingå regionala samarbetsavtal med kandidatländerna för EU-medlemskap på samarbetsområden som omfattas av avtalet.

6.6 Fri rörlighet för varor

Artikel 15

Ett frihandelsområde mellan gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien upprättas under en övergångsperiod på högst tio år räknat från det datum avtalet träder i kraft.

När avtalet träder i kraft skall gemenskapen avskaffa importtullar samt kvantitativa restriktioner och åtgärder med motsvarande verkan för industriprodukter med ursprung i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien med undantag för dem som anges i protokollen 1 och 2. Gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall utan undantag och i handeln dem emellan avskaffa alla exporttullar samt kvantitativa exportrestriktioner och åtgärder med motsvarande verkan.

När avtalet träder i kraft skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien å sin sida avskaffa importtullar för industriprodukter med ursprung i gemenskapen med undantag för dem som anges i bilagorna I och II och i protokollen 1 och 2. För varorna i bilagorna I och II skall importtullarna gradvis sänkas och avskaffas enligt i avtalet respektive bilaga II överenskomna tidsplaner. Kvantitativa restriktioner på import och åtgärder med motsvarande verkan skall avskaffas från avtalets ikraftträdande.

I protokollen 1–3 regleras närmare handeln med textil- och beklädnadsprodukter, handeln med stålprodukter respektive handeln med bearbetade jordbruksprodukter mellan f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och gemenskapen. I protokoll 4 definieras begreppet ursprungsprodukter och regleras metoder för administrativt samarbete. I protokoll 5 återfinns bestämmelser för tullsamarbetet mellan parterna.

Samarbetet inom tullområdet skall i huvudsak ske inom ramen för det protokoll om tullsamarbete som ingår i avtalet. I protokollet förbinder sig parterna att ge varandra administrativt bistånd för att förebygga, upptäcka och utreda överträdelser av denna tullagstiftning vad gäller import, export och transitering av varor. Biståndet kan ges efter begäran och omfattar överlämnandet av information. Biståndet omfattar dessutom övervakning av fysiska och juridiska personer, varurörelser, varulager samt transportmedel. Information om misstänkt illegal verksamhet, nya medel och metoder samt varuslag som är kända som föremål för smuggling skall däremot lämnas på eget initiativ. Protokollet kompletterar och skall inte hindra tillämpningen av andra mellan parterna ingångna tullsamarbetsavtal.

F.d. jugoslaviska republiken Makedonien förklarar sig beredd att sänka sina tullar i snabbare takt om den ekonomiska situationen i landet tillåter detta.

Jordbruk och fiske
Artiklarna 24-30

När avtalet har trätt i kraft avskaffas alla kvantitativa restriktioner på jordbruks- och fiskeriprodukter mellan parterna. I bilaga III respektive bilagorna IV a, IV b och IV c till avtalet redovisas de övriga koncessioner för jordbruksprodukter som gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien beviljar varandra. I bilagorna V a respektive V b till avtalet återfinns gemenskapens och f.d. jugoslaviska

republiken Makedoniens övriga koncessioner på fiskeområdet. Parterna åtar sig att undersöka möjligheterna att bevilja varandra ytterligare koncessioner. Enligt avtalet ges parterna en möjlighet att vidta lämpliga åtgärder som de bedömer nödvändiga om handeln orsakar allvarliga störningar på den egna marknaden. De handelsförordningar som skall tillämpas på vin- och spritprodukter kommer att definieras i ett separat vin- och spritavtal.

Gemensamma bestämmelser *Artiklarna 31-43*

När avtalet har trätt i kraft får det i handeln mellan gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien inte införas några nya import- eller exporttullar, kvantitativa import- eller exportrestriktioner eller avgifter respektive åtgärder med motsvarande verkan. Befintliga tullar och restriktioner får inte höjas respektive göras mer restriktiva. Parterna förbinder sig att inte vidta någon åtgärd av intern fiskal natur som innebär att varor från den ena partens område diskrimineras i förhållande till liknande produkter med ursprung i den andra partens territorium.

Stabiliserings- och associeringsavtalet hindrar inte parterna från att upprätta tullunioner, frihandelsavtal eller ordningar för gränshandel utom när de ändrar den handelsregim som fastställs i detta avtal. Samråd skall äga rum i stabiliserings- och associeringsrådet i dessa frågor, särskilt om ett tredje land ansluter sig till gemenskapen.

Skyddsåtgärder m.m.

Om en produkt importeras i så ökade mängder att den orsakar eller hotar att orsaka allvarlig skada för inhemska producenter av samma eller direkt konkurrerande produkter hos den importerande parten får denne vidta lämpliga åtgärder. Detsamma gäller om ökningen orsakar allvarliga störningar inom någon ekonomisk sektor eller orsakar svårigheter som kan leda till en allvarlig försämring av den ekonomiska situationen i regionen.

Parterna får vidta skyddsåtgärder om en exportvara riskerar att vidareexporteras till ett land mot vilket den part som ursprungligen exporterat varan har exportbegränsningar eller om exporten medför allvarlig brist på en vara som är väsentlig för denna part.

F.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall gradvis anpassa eventuella statliga handelsmonopol så att det, fem år efter att avtalet har trätt i kraft, inte föreligger någon diskriminering vad gäller anskaffnings- och saluföringsvillkor mellan medborgare i medlemsstaterna och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

Innan någon av parterna vidtar skyddsåtgärder skall denne förse stabiliserings- och associeringsrådet med alla relevanta upplysningar i syfte att nå en för båda parter godtagbar lösning. Om stabiliserings- och associeringsrådet inte kommit fram till en lösning inom 30 dagar får

lämpliga åtgärder vidtas. De skall dock begränsas till vad som är absolut nödvändigt för att råda bot på de uppkomna svårigheterna.

Avtalet hindrar inte parterna från att tillämpa förbud eller restriktioner som grundas på bl.a. hänsyn till allmän moral, allmän ordning eller säkerhet, skydd för människors och djurs liv och hälsa, bevarande av växter, bevarande av nationella kulturella tillgångar, bestämmelser som rör guld eller silver samt skydd av immateriell, industriell och kommersiell äganderätt.

Vid dumpning kan lämpliga åtgärder vidtas enligt artikel VI i GATT.

6.7 Arbetstagares rörlighet, etablering, tillhandahållande av tjänster, kapital

Arbetstagares rörlighet *Artiklarna 44-46*

Arbetstagare som är medborgare i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och som är lagligen anställda i ett medlemsland skall, om inte annat följer av de villkor som gäller i vart och ett av medlemsländerna, behandlas på samma sätt som de egna medborgarna i fråga om arbetsförhållanden, lön eller avskedande. Arbetstagares lagligen bosatta makar och barn har med vissa undantag tillträde till medlemslandets arbetsmarknad. Motsvarande gäller för medborgare i en medlemsstat som är lagligen anställda i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. Makedoniska arbetstagares nuvarande möjligheter till anställning i medlemsländerna bör bevaras och om möjligt förbättras om arbetsmarknadssituationen tillåter det. Stabiliserings- och associeringsrådet skall avge rekommendationer i detta avseende.

Stabiliserings- och associeringsrådet skall anta lämpliga bestämmelser för att uppnå en samordning av de sociala trygghetssystemen för makedonska arbetstagare som arbetar i en medlemsstat. Bestämmelserna skall grunda sig på EG-rättsliga principer om sammanläggning av försäkringsperioder och export av avgiftsfinansierade pensioner. Motsvarande behandling skall ges till arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och lagligen anställda i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien samt till deras familjemedlemmar som är lagligen bosatta i landet.

Etablering *Artiklarna 47-54*

I kapitlet om etablering ger gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien varandras företag nationell behandling, dvs. företag som vill etablera sig på den andra partens territorium beviljas en behandling som inte är mindre gynnsam än den som ges till inhemska företag eller företag från tredje land. F.d. jugoslaviska republiken Makedonien åtar sig att inte anta några nya regler eller vidta några

åtgärder som medför att gemenskapsbolag diskrimineras i förhållande till landets egna bolag vad gäller etablering på dess territorium och verksamhet när de väl är etablerade. Bestämmelserna tillämpas inte på lufttransporttjänster, transporttjänster på inre vattenvägar och sjötransporter i form av cabotage.

Vidare innehåller avtalet bestämmelser om anställda och deras rättigheter. F.d. jugoslaviska republiken Makedonien får också övergångsvis under fyra år införa åtgärder som avviker från avtalet i fråga om etableringen av gemenskapsbolag och gemenskapsmedborgare inom vissa industrigrenar som genomgår omstrukturering eller står inför allvarliga svårigheter, står inför eliminering eller drastisk minskning av marknadsandel, eller är industrier som håller på att växa fram i landet.

Tillhandahållande av tjänster *Artiklarna 55-57*

Parterna förpliktar sig att gradvis göra det möjligt att tillhandahålla tjänster hos varandra. Stabiliserings- och associeringsrådet skall från och med övergångsperiodens andra etapp vidta nödvändiga åtgärder för att möjliggöra detta. Vidare får parterna inte vidta åtgärder som i märkbar omfattning begränsar villkoren för parternas bolag eller medborgare att tillhandahålla tjänster i jämförelse med den situation som rådde på dagen innan avtalets ikraftträdande. För transporttjänster gäller särskilda bestämmelser. I avtalet hänvisas bl.a. till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien inom transportområdet som trädde i kraft den 28 november 1997.

Löpande betalningar och kapitalrörelser *Artiklarna 58-60*

Parterna åtar sig att tillåta alla betalningar på betalningsbalansens avräkningskonto i fritt konvertibel valuta för transaktioner mellan EG och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. Fri rörlighet för kapital garanteras i samband med direktinvesteringar i företag och vid omvandling till likvida medel eller återförande till hemlandet av avkastning på dessa investeringar samt eventuella vinster därav. Från och med början av övergångsperiodens andra etapp garanteras fri rörlighet för kapital i samband med portföljinvesteringar och finansiella lån och krediter med en löptid på mindre än ett år. Gemenskapen respektive f.d. jugoslaviska republiken Makedonien får vidta tillfälliga skyddsåtgärder om kapitalrörelser dem emellan orsakar eller riskerar att orsaka allvarliga svårigheter för parternas valuta- eller penningpolitik. Under den första etappen skall parterna vidta åtgärder för att skapa de nödvändiga förutsättningarna för en gradvis ökande tillämpning av gemenskapens regler om fri rörlighet för kapital.

Bestämmelserna om arbetstagares rörlighet, etablering, tillhandahållande av tjänster samt kapital skall tillämpas om inget annat följer av begränsningar som är motiverade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Bestämmelserna skall inte tillämpas på verksamhet som, även om det endast är tillfälligt, är förenad med myndighetsutövning på någondera partens territorium. Dessutom anges att bestämmelserna om tjänster och deras tillhandahållande gradvis skall anpassas, särskilt mot bakgrund av de krav som uppkommer på grund av artikel V i Allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS).

6.8 Tillnärmning av lagstiftningen och dess tillämpning

Artiklarna 68-73

F.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall sträva efter att se till att dess lagstiftning gradvis bringas i överensstämmelse med EG-rätten. Landet skall i samarbete med Europeiska kommissionen utarbeta ett program för tillnärmningen samt bestämma förfaringssätten för att övervaka genomförandet av tillnärmningen och åtgärderna för tillämpning av lagstiftningen, inbegripet reformering av domstolsväsendet. Tidsfrister skall fastställas på följande områden: konkurrensrätt, immaterialrätt, standarder och certifiering, offentlig upphandling och dataskydd. Tillnärmningen av resterande delar av gemenskapens regelverk skall ske under andra delen av övergångsperioden.

Följande förfaranden strider mot detta avtals syfte att främja handeln mellan gemenskapen och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien: alla avtal mellan företag som har till syfte att hindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen, ett eller flera företags missbruk av dominerande ställning och alla offentliga stödåtgärder som snedvrída eller hotar att snedvrída konkurrensen genom att gynna vissa företag eller produkter. Sådana förfaranden skall utvärderas på grundval av artiklarna 81, 82 och 87 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (EG-fördraget). Under en övergångsperiod på fyra år skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien betraktas som ett område som är identiskt med de områden i gemenskapen som beskrivs i artikel 87.3 a i EG-fördraget. Parterna skall årligen för varandra redovisa det totala beloppet och fördelningen av de offentliga stödåtgärderna. Parterna skall utbyta information med beaktande av de begränsningar som tystnadsplikten och skyddet för företagshemligheter kräver.

I fråga om offentliga företag eller företag som har beviljats särskilda eller exklusiva rättigheter skall parterna från och med det tredje året efter dagen för avtalets ikraftträdande se till att principerna i EG-fördraget, särskilt artikel 86, efterlevs.

Senast fem år efter att detta avtal har trätt i kraft skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien kunna garantera en skyddsnivå för immateriell, industriell och kommersiell äganderätt som motsvarar den som finns i gemenskapen. Inom den period som anges ovan skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien ansluta sig till de multilaterala konventionerna om immateriell, industriell och kommersiell äganderätt som avses i bilaga VII.

Parterna anser det vara önskvärt att tilldelningen av offentliga upphandlingskontrakt på en icke-diskriminerande och ömsesidig grundval påbörjas. Bolag från f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall från och med detta avtals ikraftträdande ges tillträde till upphandlingsförfaranden inom gemenskapen. Gemenskapsbolag som är etablerade i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall från och med detta avtals ikraftträdande ges tillträde till upphandlingsförfaranden i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. För gemenskapsbolag som inte är etablerade i landet gäller att de senast fem år efter avtalets ikraftträdande skall ges tillträde till upphandlingsförfaranden i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. Stabiliserings- och associeringsrådet skall med jämna mellanrum undersöka möjligheten för f.d. jugoslaviska republiken Makedonien att ge samtliga gemenskapsbolag tillträde till upphandlingsförfaranden i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.

F.d. jugoslaviska republiken Makedonien skall vidta nödvändiga åtgärder för att gradvis uppnå överensstämmelse med de tekniska föreskrifterna i gemenskapen och med europeiska förfaranden för standardisering, ackreditering och bedömning av överensstämmelse.

6.9 Rättsliga och inrikes frågor

Artiklarna 74-79

Parterna skall i sitt samarbete i rättsliga och inrikes frågor fästa särskild vikt vid att förstärka institutioner på alla nivåer inom förvaltningen, ett oberoende domstolsväsende, en förbättring av domstolsväsendets effektivitet samt utbildning av jurister.

Parterna skall samarbeta på områdena för visering, gränskontroll, asyl och invandring och kommer inom dessa områden att upprätta samarbetsramar.

Enligt avtalet skall parterna samarbeta för att förhindra olaglig verksamhet, bl.a. olaglig närvaro på den andra partens territorium, intäkter från brottslig verksamhet, människohandel, olaglig handel med narkotika, smuggling, olaglig handel med vapen, terrorism, olaglig ekonomisk verksamhet, särskilt korruption, olaglig handel med produkter som industriavfall, radioaktivt material och olagliga eller förfälskade produkter. Samarbetet skall omfatta tekniskt och administrativt bistånd särskilt inom följande områden: utarbetandet av nationell lagstiftning för att förhindra olaglig verksamhet, inrättande av informationscentra, höjning av effektiviteten hos de brottsförhindrande institutionerna,

6.10 Samarbete på olika områden

Artiklarna 80-103

Parterna skall etablera ett nära samarbete med syfte att bidra till f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens utvecklings- och tillväxtmöjligheter samt att stärka de befintliga ekonomiska förbindelserna. Samarbetet skall bidra till en ekonomisk och social utveckling i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. Inom ramen för de politiska handlingsprogram och andra åtgärder som skall tas för att främja social och ekonomisk utveckling, skall miljöhänsyn beaktas redan från början. Särskilt uppmärksamhet bör ägnas åt åtgärder som gynnar samarbetet mellan f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och dess grannländer, inklusive medlemsstaterna.

I avtalet räknas följande samarbetsområden upp: ekonomisk politik, statistiskt samarbete, bank- och försäkringstjänster samt andra tjänster, främjande och skydd av investeringar, industriellt samarbete, små och medelstora företag, turism, tull, beskattning, socialt samarbete, utbildning, kulturellt samarbete, information och kommunikation, samarbete inom det audiovisuella området, infrastruktur för elektronisk kommunikation och tillhörande tjänster, informationssamhället, konsumentskydd, transport, energi, jordbruk och jordbrukets förädlingsindustri, regional och lokal utveckling, samarbete i fråga om forskning och teknisk utveckling, samt miljö och kärnsäkerhet.

6.11 Ekonomiskt samarbete

Artiklarna 104-107

För att uppnå målen i detta avtal kan f.d. jugoslaviska republiken Makedonien erhålla ekonomiskt bistånd från gemenskapen i form av bidrag och lån, inbegripet lån från Europeiska investeringsbanken. Parterna skall i ett vägledande åtgärdsprogram fastställa målen och områdena för biståndet. De övergripande målen för biståndet skall bidra till demokratiska, ekonomiska och institutionella reformer i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, i enlighet med stabiliserings- och associeringsprocessen. På begäran av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och om särskilda behov föreligger kan gemenskapen i samordning med internationella finansiella institut i undantagsfall bevilja makroekonomiskt stöd, med beaktande av alla tillgängliga ekonomiska resurser. För att på ett optimalt sätt utnyttja alla tillgängliga resurser skall gemenskapens bidrag ges i nära samordning med bidrag från andra källor.

Artiklarna 108-114

Ett stabiliserings- och associeringsråd inrättas med uppgift att övervaka hur avtalet tillämpas. Rådet består av medlemmarna av ministerrådet och ledamöter av kommissionen å ena sidan och medlemmar av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien å andra sidan. Det skall sammanträda regelbundet och när omständigheterna så kräver. Det skall fatta beslut inom de områden som anges i avtalet och behandla tvister om avtalets tillämpning eller tolkning. De beslut som fattas skall vara bindande för parterna och fattas i samförstånd mellan båda parterna. Rådet biträds i sitt arbete av en stabiliserings- och associeringskommitté. I kommitténs uppgifter ingår att förbereda stabiliserings- och associeringsrådets sammanträden. Rådet får delegera alla eller vissa av sina befogenheter till kommittén. Rådet får inrätta andra särskilda kommittéer och organ för att bistå det.

En parlamentarisk stabiliserings- och associeringskommitté inrättas. Dess uppgift är att vara ett diskussionsforum för medlemmarna i f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens parlament och Europaparlamentet. Kommittén bestämmer själv hur ofta den skall sammanträda.

Artiklarna 115-128

Avtalet tar upp frågor som bl.a. rör parternas säkerhetsintressen, produktion av och handel med krigsmateriel, icke-diskriminering och underlåtenhet att fullgöra åtaganden enligt avtalet.

Stabiliserings- och associeringsavtalet ingås på obestämd tid. Det kan sägas upp av endera parten. Uppsägningstiden är sex månader. Avtalet träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter den dag då parterna till varandra anmäler att de har godkänt det. Det ersätter då samarbetsavtalet mellan EG och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien av den 29 april 1997.

7 Godkännande av avtalet

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater å ena sidan och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien å andra sidan.

Skälen för regeringens förslag: Stabiliserings- och associeringsavtalen är en central del av gemenskapens politik gentemot länderna på västra Balkan. De lägger grunden för ett omfattande samarbete som syftar till att

dessa länder kommer närmare EU på en rad områden och att de till slut blir kandidater för medlemskap i unionen.

F.d. jugoslaviska republiken Makedoniens närmande till EU är ett viktigt led i denna process och ett väsentligt bidrag till strävan efter stabilitet, fred och en positiv ekonomisk, social, kulturell och miljömässig utveckling i regionen och därmed i de allmänna strävandena för en hållbar utveckling. Avtalet skapar ramar för en politisk dialog, definierar ett brett spektrum av samarbetsområden och skapar förutsättningar för ökad frihandel mellan EG och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, vilket bidrar till ökad ekonomisk integration och tillväxt för parterna. Ur svensk synvinkel är det därför av stor vikt att stabiliserings- och associeringsavtalet med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien ingås.

Efter undertecknandet av stabiliserings- och associeringsavtalet den 9 april 2001 har det politiska läget i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien försvårats. Sverige och EU avser följa den fortsatta politiska utvecklingen i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien mycket noga.

I avtalet är såväl Europeiska gemenskapen, Europeiska kol- och stålgemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen som medlemsländerna avtalsparter å den ena sidan. Avtalet är därmed ett s.k. blandat avtal. Avtalet reglerar bl.a. frågor inom den gemensamma handelspolitikens område och om gränsöverskridande tjänstehandel. Enligt artikel 133 i EG-fördraget och EG-domstolens praxis har gemenskapen bred kompetens att sluta avtal på dessa områden. Avtalet innebär också öppnare regler för arbetares rörlighet, för etablering av företag och för betalningar och kapitalrörelser mellan EG och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. Kompetensen på detta område är delad mellan gemenskapen och medlemsstaterna. Stabiliserings- och associeringsavtalet med f.d. jugoslaviska republiken Makedonien reglerar emellertid också förhållanden som ligger utanför gemenskapens kompetens och således inom ramen för medlemsstaternas kompetens. Avtalet innehåller sålunda bestämmelser som innebär åtaganden för medlemsstaterna och därmed också för Sverige. Detta gäller bland annat inom områdena politisk dialog, socialt och finansiellt samarbete samt brottsförebyggande verksamhet.

Som redovisats tidigare (avsnitt 6.6) innehåller protokoll 5 i stabiliserings- och associeringsavtalet bestämmelser om ömsesidigt administrativt bistånd mellan myndigheter i tullfrågor. Information som lämnas eller erhålls med stöd av detta tullsamarbetsprotokoll skall vara konfidentiell (artikel 10 i protokollet). Enligt 9 kap. 3 § sekretesslagen (1980:100, aktuell lydelse 1992:1775) gäller sekretess i dylik verksamhet för enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden i den mån riksdagen har godkänt avtal om detta med främmande stat eller mellanfolklig organisation. En anslutning till stabiliserings- och associeringsavtalet föranleder därför ingen lagändring för Sveriges del när det gäller dessa frågor.

Avtalet är enligt regeringens bedömning av större vikt och skall därför enligt 10 kap. 2 § regeringsformen godkännas av riksdagen.

Stabiliserings- och associeringsavtalet mellan
Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater
och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien

Prop. 2001/02:156
Bilaga

Obs! Bilagan finns endast i tryckt upplagan.

Utrikesdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 mars 2002

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Thalén, Ulvskog, Lindh, von Sydow, Östros, Messing, Engqvist, Rosengren, Lövdén, Ringholm, Bodström, Sommestad

Föredragande: statsrådet Lindh

Regeringen beslutar proposition 2001/02:156 Stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.